

A szakképzés jövője az európai nyomdaiparban

NYPSSZ – INTERGRAF

A tavalyi év során az INTERGRAF szakképzési programja arra a kérdésre kereste a választ, hogy a közeljövőben miként változik a szakképzés helyzete Európában. A projekthez Magyarország is csatlakozott.

A tanulmány elkészítése során háromlépcsős megközelítést használtak:

- az iparág felmérése Európa-szerte,
- kutatás készítése az iparág és a hozzá tartozó szakképzés helyzetéről,
- a legjobb gyakorlatok azonosítása és leírása.

JELENLÉGI HELYZET

Az európai nyomdaipart 118 ezer cég alkotja, melyek összesen 685 ezer alkalmazottat foglalkoztatnak, ez pedig 88 milliárd euró éves árbevétel jelent. A 118 ezer cég 90%-a kkv, vagyis kevesebb, mint húsz alkalmazottjuk van. Az iparág egyre gyorsabb ütemben változik, a végfelhasználók/vásárlók pedig egyre több lehetőséggel rendelkeznek. Ennek eredményeképpen a nyomdaipari szolgáltatók és a vásárlók közötti kommunikáció is hatékonyabbá válik.

Az iparág fő problémáját jelenleg a szakképzett alkalmazottak hiánya jelenti. Ez egyrészt a munkaerő demográfiájának tudható be, másrészt annak, hogy a speciális jártasságokkal rendelkező dolgozók sokszor kilépnek, és más iparágban kamatoztatják a tudásukat. Emellett pedig a képzési rendszerek sem tudtak alkalmazkodni a változásokhoz, emiatt pedig nem képesek kielégíteni sem a munkáltatók, sem a munkavállalók igényeit.

ÚJ HOZZÁADOTT ÉRTÉK

Az elkövetkező évtized sikeres cégeinek valószínűleg arra kell majd koncentrálniuk, hogy új hozzáadott értékeket teremtsenek és hatékonyabb kommunikációs szolgáltatásokat dolgozzanak ki a vásárlók számára. Ezeket az új szolgál-

tasokat vélhetőleg nem egyetlen cég, hanem egy, az értéklánc egészét felölelő stratégiai szövetség nyújtja majd. A fő kérdés az, hogy a nyomdaipar milyen interakcióba lép az „új” technológiákkal a jövőben, valamint hogyan fogja tudni kihasználni a kommunikációs szektorban betöltött különleges pozícióját. Bőven elég bizonyíték van arra, hogy a változás már elkezdődött: a felmérésben részt vett, nyomdaipari szolgáltatókkal együttműködő cégek 85%-a például igénybe veszi a mobilmarketing eszközeit, valamint az egyéb újmédiás eszközöket is (webes szolgáltatók, keresőmotor-optimalizálás).

SZAKOKTATÁS

A legtöbb uniós országban egyre inkább csökken a nyomdászati képzésben részt vevők száma. Számos médiaoktatási intézmény már meg is szüntette nyomdaipari kurzusait azzal az indoklással, hogy alig van kereslet az ilyen jellegű képzésre. Emellett a színvonalas oktatáshoz szükséges felszerelés és infrastruktúra biztosítása és fenntartása is rengeteg anyagi áldozatot követelt az iskolák részéről, sok esetben tetemes veszteségeket okozott volna az ez irányú képzések folytatása.

A logikus megoldás tehát a magas színvonalú, munkahelyalapú tanulási rendszer bevezetése lenne. Ez megoldható a kettős rendszerű tanuló-szerződéses képzés, gyakornokság vagy valamilyen hibrid rendszer formájában az adott cégnél. Fontos azonban tisztában lenni a ténnyel, hogy a tanuló-szerződési rendszerek között országtól függően alapvető különbségek vannak. Az oktatásügyi kérdésekben most és a jövőben is az adott országok kormányainak döntése marad a mérvadó.

A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

Nyomdaipar. A válaszadók 35%-a említette meg a digitális nyomtatást, amit viszonylag új területként – és foglalkozásként – tartanak nyil-

ván. A szakképzés anyaga legnagyobb részét (75%) a szakmai alapképzésbe került be. Az oktatásban véghezvitt új fejlesztéseket a gyártási (60%) és a gyártást megelőző szakaszban (55%) implementálták. Az új arculatok létrehozását elsősorban a munkáltatók kezdeményezik (55%), őket követik a szakoktatási intézmények.

Újmédia, digitális média. Fontos megjegyezni, hogy óriási a különbség a hagyományos nyomdaipar és az újmédia iparága között. Ebben a szektorban az új profilkok létrehozását legfőképp a szakoktatási intézmények kezdeményezték (72%). A folytatólagos képzés alacsony (18) százalékot kapott, a felsőoktatás pedig viszonylag magasat (30%).

Az alábbi táblázatban kerülnek összefoglalásra a felmérés eredményei és a javasolt válaszlépések.

Probléma	Válaszlépés
A szakoktatás pontos szerepét és feladatát újra kell értelmezni az elkövetkező években, mert nem képes a folyamatos innováció és piaci fejlesztések közepette ellátni az igényeket.	A szociális partnereknek lobbizniuk kell az országok kormányzati szervezeteinél, hogy támogassák a szakképzésben szükségessé vált strukturális átalakításokat.
Az ún. „fejlett” cégek saját döntéseket hoznak meg, egyedül a saját üzleti érdekeiket, a változások ütemét és a rendelkezésre álló képzési forrásokat szem előtt tartva.	Erősebb interakciót kell kialakítani az ilyen cégek és a szakiskolák között, ugyanis a cégek/munkáltatók rendelkeznek a legnagyobb befolyással a képzések tananyagának alakulása terén.
A legtöbb cég „követő”, és előnyre tesz szert azzal, ha a főiskolák a „fejlett” cégek igényeihez alkalmazkodnak. A változás üteme nagyon gyors, így ehhez igazodni is gyorsan kell.	A munkáltatói szervezeteknek össze kellene fogniuk ezeket a cégeket és szorgalmazni közöttük az együttműködést, így egységes látásmód alakulhat ki a jövőben várhatóan szükséges jártasságokat illetően.
A szakoktatási képzésnek a „fejlett” cégek specifikusabb igényeit is el kell látnia, ezért speciális kurzusok, alkalmasint külön tanszékek létrehozása is szükséges.	Németországban és Svájcban már léteznek speciális kurzusok a szakmai továbbképzésben, ezeket elérhetővé kell tenni az összes országban.
A csökkenő büdzsé és a sokrétű kereslet miatt a képzések szolgáltatóinak új, költséghatékony megoldásokra van szüksége, hogy megfelelhessenek a „piacuk” támasztotta igényeknek.	Nagyobb mértékű nemzetközi együttműködésre van szükség a tanterv kifejlesztésében.
A képzési szolgáltatók és a cégek között nagyobb mértékű kommunikációt kell kialakítani annak érdekében, hogy igényeik semmiképpen ne zárják ki egymást.	A szociális partnereknek vagy a helyi szervezeteknek biztosítaniuk (és szorgalmazniuk) kell a két fél közötti regionális szintű kommunikációt.
A meglévő és a jövőbeni alkalmazottaknak az iparágban végbemenő változások, reformok meglétét el kell fogadniuk. Motiválni kell őket jártasságaik fejlesztésére.	A szakszervezeteknek megfelelő eljárásokat kell kidolgozniuk, valamint meg kell újítaniuk kommunikációs eszközeiket, hogy megfelelően motiváló környezetet alakíthassanak ki a dolgozók számára.
A szektornak webes platformot kell alkotnia, ahol a tagszervezetek, a szakoktatási intézmények és egyéb releváns felek olajozottan tudnak kommunikálni egymással a jártasságok fejlesztéséről.	Az EGIN hálózatnak kell megfogalmaznia a platform tervezetét, aztán hozzáférhetővé tennie a saját weboldalán.